

روابط تاریخی و فرهنگی میان ایران و پاکستان

تردیدی نیست که دولت ایران و پاکستان - تاریخ ، ادبیات ، فرهنگ ، آداب و رسوم و آئین مشترك دارند زیرا از دیرگاه ملت باكپشتیان و حامی ایران و هر چه ایرانیست بوده و میباشد - ملتین ایران و پاکستان در سراسر زمان تاریخ خود و حتی پیش از طلوع دوره تاریخ ، سرنوشت مشابه و گاهی مشترك داشته اند - دوره های قدرت برای هر دو ملت مبارك و میمون بوده و دوره های ضعف نیز که یکی از مقتضیات جبر زمان و قهر طبیعت میباشد برای هر دو یکسان و یکذواخت بوده است .

در زمان سلطنت شاهنشاهان بزرگ کورش و داریوش مردم سرزمین هفت رودخانه «هپتاهیندادا» یعنی اهالی پاکستان غربی امروز شریک و سهیم شکوه و عظمت امپراطوری هخامنشی بوده اند - در قرن چهارم پیش از میلاد مسیر نهائی اسکندر مقدونی در همین دو کشور ایران و پاکستان دور میزده و تأثیر نخستین سلطه و استعمار خارجی در این سرزمینهای مرفه و آبادان آن دوره بمدت دو قرن دیگر محسوس و مشهود بوده همبستگی دولت ما در هزاره اول دوره تاریخ تا قرن ششم میلادی قرن پس از قرن رو با انحطاط و ضعف بوده است اما در همین دوره روابط نزدیک فرهنگی میان ملل ما برقرار بوده و دانشمندان ایرانی برای بدست آوردن آثار دانش سرزمین سحر آفرین سندوهند مسافرتهاى دور و درازی را پیش می گرفتند - سرزمین باستانی سند از پیشرفتهای علوم متداوله و دانشهای عصری حتی در زمان پیش از آغاز دوره تاریخ شهرت بسزائی داشته است .

در قرن هفتم و هشتم میلادی نخستین دسته از مللی که با طیب خاطر و کمال

رغبت به دین مبین اسلام گرویدند همین دولت غیر عرب ایران و سند بوده اند - در نخستین قرن هجری پس از ورود دین مبین اسلام به فلات ایران لشکرهایی که به امارت کشور گشایان عرب زبان بمناطق شرقی خلافت اسلامی گسیل میشد غالباً مشتمل بر افراد ایرانی فارسی زبان بودند که از طریق و مناطق کرمان و سرزمین داو و قندهار و سیستان و قزدارو مکران گذشته بکناره های سرسبز و آبادان رود سند میرسیدند و اغلب آنان بنا بعلی در همان سامان بطور دائم رحل اقامت می افکندند .

زبان مهاجران ایرانی فارسی آن زمان بوده بنابراین سایر مهاجران عرب و ترك که عده شان نسبت بایرانیان کم بوده با ذوق و شوق زاید الوصف در این زبان مهارت و تبحر پیدا میکردند و طولی نکشید که هم زمان با حکومت سامانی در ممالک شرقی ایرانی در ولایت قزدار در پاکستان غربی امروز شعر فارسی راهرتبتی بلند و مقام ارجمندی حاصل گردید و نخستین زن شاعر در تاریخ شعر فارسی زابعه دختر کعب قزداری در قرن چهارم در آن ولایت میزیسته و در اصناف گوناگون سخن مهارت و چیرگی خود را بشبوت رسانیده است .

نخستین دفعه دو دمان سبکتکین یعنی غزنویان در دوره اقتدار و عظمت خود تمدن و فرهنگ و زبان و اداب و سنن و رسوم ایرانی را در سرزمین پاکستان رواج و توسعه بخشیدند و در همین دوره در قرن پنجم هجری اولین اثر مشهور عرفانی بزبان فارسی کشف المحجوب تصنیف عارف بزرگ علی بن عثمان لاهوری در لاهور بسلك نگارش درآمد سرزمین پاکستان در دوره های مختلف پناه گاهی بوده است که سخنوران و نویسندگان و دانشمندان ایرانی بآن نواحی مهاجرت میکردند و از طرف پادشاهان و امیران آن سرزمین بزرگواری میدیدند و سرپرستی و حمایت میشدند - یکی از آن دوره ها در زمان استیلای مغول در فلات ایران بوده که عده زیادی از عالمان و فضلان و دانشمندان بدر باره ممالک و سایر درگاه های شبه قاره پناهنده شدند و در همین قرون نخستین آثاری در رشته تاریخ و تذکره بزبان فارسی در سند و پنجاب بنگارش درآمد که عبارتند از تاریخ معروف معصومی در باب تاریخ سند در قرون اولیه اسلامی و تذکره لباب الالباب سدیدالدین

محمد عوفی که در دربار اوج (بهاولپور) تألیف و پیشکش کردید .

لاهور و مولتان بدون شك دومی کز بزرگ تکوین و تدوین افکار عرفانی ایران است زیرا در قرن پنجم نخستین اثر منشور عرفانی کشف المحجوب در لاهور نگاشته شد و در قرن هفتم محیط با کرامت و فیض رسان مولتان عارف نامی ایران فخرالدین ابراهیم عراقی همدانی (۵۶۸۸م - ق) را تربیت نمود گویا برای ابوالحسن علی بن عثمان محیط لاهور سازگار تر از غزنی بوده که وی اصلاً از آن شهر برخاسته بوده و همچنین فخرالدین ابراهیم عراقی در عنقوان جوانی زادگاه خود را ترك گفته پس از مسافرت‌های زیادی بشهرهای مختلف ایران بسرزمین عرفان پرور مولتان وارد گردید و در مدت بیست و پنج سال اقامت مراحل و مدارج خودشناسی و خداشناسی را پیمود .

باز در قرون دهم و یازدهم هجری در ایران صفوی توجه بیشتری بر علوم معقول و منقول و معارف اسلامی بوده است بدین جهت سخنورانی که خبر میشدند که اگر متاع شعری‌شان بدربار تیموریان شبه قاره عرضه گردد خریدار و مشتری فراوان خواهد داشت بسرزمین‌های کشمیر و پاکستان و هندر هسپار میگشتند و مهاجرت سخنوران و نویسندگان ایرانی از نیمه قرن دهم تا اوائل قرن دوازدهم هجری ادامه داشته است. در اوائل قرن چهاردهم هجری نهضت نشأت‌نایه مسلمانان شبه قاره پاك و هند با حرارت هر چه بیشتری آغاز گردید ملت مسلمان شبه قاره که در داخل باد و نیروی متخاصم خود یعنی باحکومت استعماری خارجی و اکثریت سه بريك هندوان که پیش از ورود انگلیسها بشبه قاره در حدود هفت قرن تحت حکومتها و سلطنتهای پادشاهان ترك نژاد و ایرانی الاصل فارسی زبان بسر میبردند دست و پنجه نرم میکرد .

ملت پاکستان در خلال سیزده قرن گذشته بنا بتأثیر و نفوذ دو ملت ایرانی و «ترکان پارسی گوی» در زمینه‌های دین و فرهنگ و علوم و فنون و معنویات و زوکیات اتحاد و يك پارچگی خود را بوجود آورده است .

همین علائق دیرینه مسلمانان شبه قاره با ایران موجب گردید که در سال ۱۹۴۷ م نخستین کشوری که موجودیت و استقلال کشور نو بنیان پاکستان را بر رسمیت

شناخت ایران بوده و نخستین رئیس کشور خارجی که از پاکستان رسماً دیدن کرد شاهنشاه ایران اعلیحضرت محمدرضا شاه پهلوی بودند .

در نوزده سال اخیر پاکستان و ایران بهترین روابط همجواری و برادری را بوجود آورده‌اند و بجرأت میتوان گفت که دردنیای امروز کشورهای پاکستان و ایران باعلائق دوستی و مودت و صمیمیت و حسن نیت نمونه بارزی را بمنصه ظهور رسانیده‌اند. مخصوصاً از تاریخ ۳۱/۴/۴۳ خورشیدی که ایران و پاکستان با همکاری کشور دوست و برادر ترکیه پیمان استانبول را امضاء نمودند. با تأسیس سازمان همکاریهای عمران منطقه‌ای موجبات خوشنودی و خرسندی قلوب مردم ایران و پاکستان و ترکیه فراهم گردید . از بدو امضاء پیمان استانبول توسط شاهنشاه ایران و رؤسای جمهور ترکیه و پاکستان همکاریهای گوناگون مفید و سودمندی در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی و علمی و فرهنگی میان سه کشور هم کیش و همسایه ایران و پاکستان و ترکیه آغاز گردیده‌است و در ۳۲ ماه گذشته نتایج بسیار درخشانی در غالب زمینه‌های فعالیت و همکاری مشهود است. امیدواریم در سایه صمیمیت و حسن نیت علائق دوستی و برادری میان دو کشور ما روز بروز توسعه و تحکیم یابد و بنا به گفته شاعر متفکر پاکستانی علامه اقبال لاهوری:

گمان مبر که بیایان رسید کارمغان
هزار باده ناخورده در رنگ تانگ است

آماري از دانشجویان ایرانی در خارج (تا دیماه ۱۳۴۵)

تعداد دانشجویانی که با گذرنامه دانشجویی به تحصیل اشتغال دارند ۱۶۰۰۲ نفر

تعداد دانشجویانی که با گذرنامه عادی به تحصیل اشتغال دارند ۵۳۷۹ نفر

تعداد نوآموزان و دانش‌آموزان ۷۵۸ نفر

از این عده ۷۰۳۷ نفر در آمریکا - ۵۸۳۷ نفر در آلمان غربی - ۳۴۶۰ نفر

در انگلستان - ۱۵۲۱ نفر در فرانسه - ۱۴۴۸ نفر در اتریش و بقیه در کشورهای کانادا

ترکیه - سوئیس - ایتالیا ، لبنان ، بلژیک ، دانمارک ، سوئد ، لوزان ، برونک ، یونان

بلغارستان ، مجارستان ، یوگسلاوی ، شوروی ، ژاپن ، و چند کشور دیگر به تحصیل

اشتغال دارند :